

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

MARZEC 2022

Zawieszenie rozmów pokojowych pomiędzy Rosją a Japonią

Najważniejszym wydarzeniem w marcu było zawieszenie rozmów dotyczących podpisania traktatu pokojowego oraz sporu terytorialnego pomiędzy Japonią a Rosją. Moskwa oskarżyła Japonię o nieprzyjazne stanowisko oraz szkodzenie interesom Federacji Rosyjskiej. W odpowiedzi władze w Tokio zapowiedziały nałożenie kolejnych sankcji oraz odebranie Rosji statusu „kraju najbardziej uprzywilejowanego”. Pogarszające się relacje dwustronne zagrażają wspólnym projektom energetycznym, które są istotne z perspektywy japońskiego bezpieczeństwa energetycznego.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

4 marca: przywódcy QUAD sprzeciwiają się jednostronnemu użyciu siły w regionie Indo-Pacyfiku. Przywódcy Japonii, Stanów Zjednoczonych, Australii i Indii sprzeciwiają się jakiegokolwiek jednostronnemu użyciu siły w celu zmiany status quo w regionie Azji i Pacyfiku. Zdaniem japońskiego rządu inwazja Rosji na Ukrainę wywołała wzmożone obawy o agresywne działania Chin w regionie Indo-Pacyfiku. Cztery największe demokracje regionu zgodziły się również na uruchomienie nowego mechanizmu pomocy humanitarnej i pomocy w przypadku katastrof, który "zapewni kanał komunikacji", obejmujący odpowiedź na kryzys na Ukrainie. W grupie brakuje jedności w sprawie Ukrainy. Indie wstrzymały się od głosu podczas głosowania nad niewiążącą rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ potępiającą inwazję Rosji i żądającą natychmiastowego wycofania jej wojsk z Ukrainy. Z powodu bliskich kontaktów New Delhi z Moskwą, we wspólnym oświadczeniu nie skrytykowano jednoznacznie Rosji za inwazję.

8 marca: Rosja dodaje Japonię do listy "nieprzyjaznych" krajów. W odwecie za sankcje rosyjski rząd uznał Japonię za jeden z 48 krajów i regionów prowadzących nieprzyjazną działalność wobec Rosji. Rosja zaostrzy również w handlu z japońskimi firmami i organizacjami. Dzięki temu rosyjskie agencje rządowe, przedsiębiorstwa i inne instytucje będą mogły otwierać specjalne konta, na których będą mogły spłacać w rublach długi wobec wymienionych krajów i regionów. Środki te mają zastosowanie do płatności powyżej 10 mln rubli (ok. 76 tys. USD) miesięcznie i nie wiadomo, czy wierzyciele będą mogli

odmówić skorzystania z takiej formy płatności. Posunięcie to ma na celu zapobieganie niespłacania długów denominowanych w walutach obcych.

10 marca: Japonia nie wprowadzi embarga na rosyjski gaz i ropę naftową.

Premier Kishida Fumio zapowiedział, że Japonia nie wprowadzi embarga na rosyjską ropę i gaz, przy zrozumieniu ze strony Waszyngtonu. Zaznaczył, że uboga w zasoby naturalne Japonia, która w znacznym stopniu polega na imporcie paliw, nie może sobie pozwolić na nałożenie takich sankcji.

11 marca: PLD opowiada się za wykorzystaniem energii jądrowej w obliczu kryzysu na Ukrainie.

Członkowie rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej opowiadają się za ponownym uruchomieniem większej liczby elektrowni jądrowych, w związku z obawami o stabilność dostaw surowców takich jak ropa naftowa i gaz ziemny. Większość elektrowni wstrzymała pracę po katastrofie nuklearnej w Fukushima w 2011 r. Ceny surowców naturalnych gwałtownie wzrosły w związku z kryzysem ukraińskim, a rosnące koszty benzyny i energii wywierają presję na japońskie gospodarstwa domowe. Wskaźnik samowystarczalności energetycznej Japonii w roku 2020 wynosił 11,2%.

14 marca: Kishida o dalszej współpracy gospodarczej z Rosją.

Premier Kishida Fumio przyznał, że jego administracja nie ma zamiaru zmieniać planu współpracy gospodarczej na terenie Kuryli Południowych, który został włączony do wstępnego projektu budżetu na rok 2022. Program zakłada co prawda niewielkie wsparcie projektów w wysokości około 17,8 mln dolarów. Jednocześnie premier przyznał, że po rosyjskiej inwazji na Ukrainę nie widzi perspektyw rozwijania dalszej współpracy gospodarczej na terenie terytoriów północnych.

15 marca: zwiększona aktywność rosyjskiej floty w pobliżu Japonii.

Sześć okrętów rosyjskiej marynarki wojennej przepłynęło pomiędzy przylądkiem Soya na Hokkaido a rosyjską wyspą Sachalin. Rząd Japonii przekazał Moskwie, że uważnie obserwuje rosnącą aktywność rosyjskich wojsk na terenach wokół Japonii w związku z kryzysem ukraińskim, wyrażając jednocześnie poważne zaniepokojenie tymi działaniami. Od lutego rosyjskie wojsko przeprowadza manewry morskie na Morzu Ochockim i w innych akwenach.

18 marca: Japonia nakłada kolejne sankcje na Rosję.

Japonia nałoży sankcje na 15 osób narodowości rosyjskiej i dziewięć organizacji, w tym urzędników resortu obrony i państwowego eksportera broni firmy Rosoboronexport. Na liście znajduje się rzeczniczka rosyjskiego MSZ Maria Zakharova oraz kilku producentów sprzętu wojskowego, takich jak United Aircraft Corp, produkujących myśliwce.

20 marca: wizyta premiera Kishidy w Indiach.

Szef japońskiego rządu odwiedził New Delhi w związku z 70. rocznicą nawiązania stosunków

dyplomatycznych między Japonią a Indiami. Premierzy Kishida Fumio i Narendra Modi uzgodnili, że w odpowiedzi na agresję Rosji na Ukrainie nigdy nie będą tolerować prób zmiany status quo przy użyciu siły w żadnym regionie. Premier Kishida powiedział, że obaj przywódcy potwierdzili, że wojna na Ukrainie musi zostać rozwiązana w oparciu o prawo międzynarodowe. Premier Modi nie odniósł się do inwazji Rosji na Ukrainę podczas wspólnej konferencji prasowej. Szef japońskiego rządu przedstawił również plan japońskich inwestycji w Indiach o łącznej wartości 42 miliardów USD.

22 marca: Rosja zawieszają rozmowy pokojowe z Japonią. Rosyjskie MSZ wycofało się z rozmów na temat traktatu pokojowego z Japonią i zamroziło wspólne projekty gospodarcze na terenie Kuryli Południowych. Powodem zerwania rozmów są sankcje nałożone przez rząd w Tokio po inwazji Rosji na Ukrainę. Rosja nie będzie kontynuować negocjacji z Japonią w sprawie traktatu pokojowego „w obecnych warunkach”, których towarzyszy „otwarcie nieprzyjazne stanowisko Japonii i próby szkody interesom” Federacji Rosyjskiej. Rząd w Moskwie zawiesił także ruch bezwizowy dla obywateli japońskich, podróżujących na Wyspy Kurylskie. Rosja i Japonia nie zakończyły formalnie działań wojennych z powodu sporu o Kuryle Południowe zajęte przez Związek Radziecki pod koniec II wojny światowej.

22 marca: Japonia protestuje przeciwko zawieszeniu rozmów pokojowych przez Rosję. Japoński rząd wyraził głębokie niezadowolenie z decyzji Rosji o zawieszeniu rozmów pokojowych. Główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu powiedział, że Japonia złożyła protest na ręce ambasadora Rosji w Tokio, który następnie został wezwany przez japońskiego wiceministra spraw zagranicznych. Premier Japonii Kishida Fumio zdecydowanie sprzeciwia się decyzji Rosji, nazywając ją niesprawiedliwą. Japoński przywódca zaznaczył, że niekorzystna sytuacja w relacjach dwustronnych „została stworzona przez inwazję Rosji na Ukrainę, a reakcja Rosji, by przenieść to na stosunki japońsko-rosyjskie, jest skrajnie niesprawiedliwa i całkowicie nie do przyjęcia”. Premier zaznaczył jednocześnie, że stanowisko Japonii w kwestii dążenia do zawarcia traktatu pokojowego pozostaje niezmiennym.

26 marca: Rosja rozpoczyna ćwiczenia wojskowe na spornych wyspach. Rosyjska armia poinformowała o rozpoczęciu ćwiczeń wojskowych z udziałem ponad 3 tys. żołnierzy na łańcuchu Wysp Kurylskich. Ćwiczenia zostały rozpoczęte tuż po tym jak rosyjskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zawiesiło rozmowy terytorialne z Japonią. Strona japońska informuje o zwiększaniu obecności wojskowej Rosji na spornych wyspach.

25-26 marca: szczyt G7 i spotkanie nadzwyczajne w Brukseli dotyczące kryzysu ukraińskiego. Premier Kishida Fumio wziął udział w szczycie G7 w

Brukseli którego głównym tematem była odpowiedź na rosyjską agresję. Szef japońskiego rządu zapowiedział odebranie Rosji statusu „kraju najbardziej uprzywilejowanego” i nałożenie wysokich ceł na import z tego kraju. Kishida spotkał się z prezydentem Stanów Zjednoczonych Joe Bidenem, i zaprosił go do złożenia wizyty w Japonii w ramach kwietniowego szczytu QUAD. Minister spraw zagranicznych Niemiec Annalena Baerbock zaprosiła przywódcę Japonii na nadzwyczajne spotkanie UE w Brukseli w celu omówienia kryzysu na Ukrainie. Premier Kishida rozmawiał również z sekretarzem generalnym NATO Jensem Stoltenbergiem oraz kanclerzem Niemiec Olafem Scholzem.

29 marca: Japończycy obawiają się chińskiej agresji. Badanie opinii publicznej przeprowadzone przez Sankei Shimbun i Fuji News Network pokazało, że aż 84,2% respondentów obawia się, że inwazja Rosji na Ukrainę może doprowadzić do chińskiej agresji wojskowej, która spowoduje kryzys na Tajwanie lub na wyspach Senkaku. 62,8% ankietowanych nie popiera pomysłu rozmieszczenia broni jądrowej Stanów Zjednoczonych na terytorium Japonii. Jednocześnie poparcie dla rządu Kishidy Fumio wzrosło o 3,2% do 65,8% ankietowanych.

29 marca: Japońskie firmy nie będą płacić za energię w rublach. Sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu, poprosi japońskie firmy o odrzucenie żądania Rosji, aby płatności za energię były dokonywane w rublach. Rosja zażądała w zeszłym tygodniu, aby "nieprzyjazne" kraje płaciły w rublach, a nie w euro, za rosyjski gaz, w celu zwiększenia wartości rosyjskiej waluty.

31 marca: Japonia nie zrezygnuje z kluczowych projektów energetycznych. Premier Kishida Fumio powiedział, że Japonia nie zrezygnuje ze swoich udziałów w projekcie LNG Sachalin-2, ponieważ jest on niezbędny dla zachowania bezpieczeństwa energetycznego. Kishida dodał, że jego rząd będzie nadal poszukiwał sposobów zmniejszenia zależności Japonii od rosyjskich źródeł energii.

KOMENTARZ

W marcu warto zwrócić uwagę na wzmożoną aktywność dyplomatyczną premiera Kishidy Fumio w kontekście rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Szef japońskiego rządu spotkał się z premierem Narendrą Modim, zabiegając o bardziej zdecydowane stanowisko Indii w stosunku do działań Rosji. Indie nie potępiły inwazji na Ukrainę, co osłabia jedność sojuszu wewnątrz grupy QUAD. Dwuznaczna postawa rządu w New Delhi jest szczególnie problematyczna dla

Japonii, ponieważ to właśnie administracja byłego premiera Abe Shinzō zabiegała o włączenie Indii do porozumienia QUAD. Premierowi Kishidzie udało się uzyskać wspólne oświadczenie, w którym stwierdzono, że Indie i Japonia nie będą tolerować prób zmiany status quo przy użyciu siły w żadnym regionie. Japonia stara się doprowadzić do tego, by Indie, które tradycyjnie utrzymują bliskie stosunki z Rosją, sprzymierzyły się ze Stanami Zjednoczonymi, Europą i innymi krajami w potępieniu rosyjskiej agresji na Ukrainie.

Następnie premier Kishida poleciał do Brukseli gdzie, podczas szczytu G7 w Brukseli zapowiedział nałożenie dalszych sankcji na Rosję i spotkał się z prezydentem Joe Bidenem. Zaproszenie japońskiego premiera do wzięcia udziału w nadzwyczajnym spotkaniu UE oraz szczycie NATO poświęconym sytuacji na Ukrainie było bardzo dobrym posunięciem, które zaprezentowało twarde stanowisko Japonii i reszty sojuszników, oraz gotowość do zwiększania presji na Rosję. Jednym z głównych zadań stojących przed administracją Kishidy Fumio powinna być próba przekonania innych sojuszników z regionu Azji Wschodniej do międzynarodowej krytyki pod adresem Rosji.

Zgodnie z przewidywaniami polityka nasilenia sankcji wobec Rosji spowodowała zawieszenie rozmów dotyczących podpisania traktatu pokojowego. Rosyjskie MSZ wycofało się z negocjacji dotyczących traktatu pokojowego i zamroziło wspólne projekty gospodarcze na terenie Kuryli Południowych. Powodem zawieszenia dialogu są sankcje nałożone przez rząd w Tokio po inwazji Rosji na Ukrainę. Dodatkowo, Rosja umieściła Japonię na liście państw nieprzyjaznych, żądając od japońskich firm zapłaty w rublach za surowce energetyczne. W odpowiedzi, rząd w Tokio zapowiedział odebranie Rosji statusu „kraju najbardziej uprzywilejowanego” i nałożenie wysokich ceł na import z tego kraju. Rosyjska inwazja na Ukrainę doprowadziła do głębokiej zmiany japońskiej polityki względem Rosji. Dotychczasowy dialog dotyczący podpisania traktatu pokojowego i rozwiązania sporu terytorialnego utknął w miejscu już w roku 2020, kiedy to Rosja wprowadziła zmiany w ustawie zasadniczej, które uniemożliwiają odłączenie jakiegokolwiek części terytorium kraju.

Decyzja o zawieszeniu rozmów pokojowych doprowadzi do dalszego nasilenia krytyki pod adresem Moskwy i kolejnych sankcji. Jak na razie japoński rząd próbuje jednak zminimalizować oddziaływanie wojny na Ukrainie na japońską strategię energetyczną. Rząd w Tokio nie jest jeszcze gotowy do wprowadzenia embarga na rosyjskie surowce energetyczne oraz do porzucenia kluczowych inwestycji gazowych takich jak projekty wydobycia ropy i gazu na Sachalinie. Sam premier Kishida informując o zerwaniu rozmów pokojowych z Moskwą stwierdził, że Japonia będzie nadal starała się zabezpieczyć dostawy taniej ropy i gazu. Minister gospodarki Hagiuda Koichi powiedział, że rząd musi dołożyć

wszelkich starań, by chronić gospodarkę i codzienne życie obywateli przed wzrostem cen surowców energetycznych.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

3 marca: 70 Japończyków zgłosiło się do ochotniczej służby na Ukrainie. 27 lutego prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełeński ogłosił utworzenie legionu cudzoziemskiego, w skład którego wejdą ochotnicy z zagranicy. W tym samym dniu Ambasada Ukrainy w Japonii zamieściła na Twitterze komunikat wzywający „ludzi, którzy chcą wspólnie walczyć”. Około 70 obywateli Japonii złożyło wnioski o przyjęcie do ochotniczej służby na Ukrainie w konflikcie z Rosją. Wielu z nich to byli funkcjonariusze Japońskich Sił Samoobrony. Ambasada Ukrainy w Japonii usunęła z Twittera wpis, w którym zachęca zagranicznych żołnierzy-ochotników do walki z Rosją, po tym, jak rząd japoński wyraził zastrzeżenia co do tego posunięcia. Rząd Japonii wydał najwyższe ostrzeżenie, prosząc wszystkich obywateli Japonii o natychmiastową ewakuację z Ukrainy i unikanie wszelkich podróży do tego kraju, niezależnie od ich celu.

4 marca: Japonia wysłała kamizelki kuloodporne i hełmy na Ukrainę. Japonia dostarczy kamizelki kuloodporne i inne artykuły obronne dla ukraińskiej armii. Jest to rzadki przypadek dostarczenia sprzętu przez Siły Samoobrony do kraju atakowanego zbrojnie. Towary, które zostaną dostarczone przez SDF i innymi kanałami, obejmują hełmy, namioty, odzież zimową, artykuły spożywcze, produkty higieniczne, aparaty fotograficzne i generatory prądu. Dostarczenie „nieśmiercionośnych przedmiotów” odbywa się na prośbę Ukrainy i mieści się w zakresie japońskiej Konstytucji, powiedział rzecznik japońskiego rządu Matsuno Hirokazu. Japonia nie planuje dostarczać Ukrainie broni.

8 marca: japoński rząd zapowiada przyjęcie uchodźców z Ukrainy. Japonia przygotowuje systemu wsparcia dla Ukraińców uciekających z powodu ataków Rosji. Premier Kishida Fumio powiedział, że Japonia podejmie odpowiednie kroki, aby okazać solidarność z mieszkańcami Ukrainy. Rząd planuje początkowo wydawać krótkoterminowe pozwolenia na pobyt, a następnie przedłużać je w miarę potrzeb. Urzędnicy zwrócą się do władz lokalnych w Japonii, aby te mogły zapewnić zakwaterowanie i inne środki. Japoński minister sprawiedliwości powiedział, że rząd przyjął do kraju osiem osób przesiedlonych w wyniku rosyjskiej inwazji. Część osób będzie ubiegać się o status uchodźcy. Japonia przyjmuje bardzo niewielu uchodźców. W 2020 roku status uchodźcy uzyskało 47 osób spośród 3936 złożonych wniosków.

11 marca: Japonia zamroza aktywa trzech białoruskich banków. Japoński rząd zamrozi aktywa trzech białoruskich banków, jako nowy środek nacisku na

władze w Mińsku. Decyzja została podjęta po tym, jak Unia Europejska postanowiła zablokować trzem bankom - Belagroprombankowi, Bankowi Dabrabyt i Bankowi Rozwoju Republiki Białorusi - dostęp do międzynarodowej sieci płatniczej SWIFT. Zamrażając aktywa banków objętych sankcjami UE, Japonia pragnie współpracować z innymi krajami w celu zapewnienia skuteczności środków karnych, które zostały podjęte również wobec siedmiu banków rosyjskich.

22 marca: Sumitomo Electric przenosi produkcję z Ukrainy. Sumitomo Electric Industries, producent wiązek przewodów, otworzy nowe linie produkcyjne w swoich zakładach w Rumunii i Maroku, po zawieszeniu działalności w swojej fabryce w zachodniej Ukrainie. Ze względu na brak perspektyw wznowienia produkcji i ryzyko geopolityczne, nawet jeśli walki ustąpią, Sumitomo Electric zdecydowało się na poważne zmiany w łańcuchu dostaw. Koszt przeniesienia produkcji szacuje się na ponad 83,9 mln USD.

23 marca: przemówienie prezydenta Zeleńskiego przed japońskim parlamentem. Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zeleński w wirtualnym przemówieniu do japońskiego parlamentu wezwał japońskich polityków do nasilenia sankcji wobec Rosji w związku z inwazją. Ukraiński przywódca zwrócił uwagę japońskiego rządu na potencjalne zagrożenia nuklearne będące efektem działań rosyjskich wojsk na terenie elektrowni w Czarnobylu. Wołodymyr Zeleński porównał rosyjską inwazję do Tsunami, które jest zagrożeniem dla światowego pokoju. Apelował o zwiększenie japońskich nacisków na Rosję w celu zakończenia walk oraz nałożenie embarga na handel z Rosją.

24 marca: Japonia zapowiada zwiększenie pomocy dla Ukrainy. Przemówienie Wołodymyra Zeleńskiego zostało pozytywnie przyjęte przez japońską opinię publiczną i klasę polityczną. Tuż po wystąpieniu premier Kishida powtórzył zapewnienia dotyczące pełnego poparcia dla Ukrainy i obiecał dodatkową pomoc humanitarną.

31 marca: Arsenij Jaceniuk wzywa Japonię do nałożenia embarga. Były premier Ukrainy Arsenij Jaceniuk wezwał Japonię do nałożenia embarga na rosyjską ropę i gaz, prosząc japońskie firmy o wstrzymanie realizacji projektu Sachalin-2 na rosyjskim Dalekim Wschodzie. Odnosząc się do rozmów w sprawie zawieszenia broni Arsenij Jaceniuk powiedział, że prawdziwym zamiarem Rosji jest „tylko kupienie czasu”. Były premier stwierdził, że inwazja Rosji na Ukrainę to „wojna o światową demokrację”. Wypowiedział się również krytycznie o postawie Chin, które niechętnie przyłączają się do zachodnich sankcji. Ukraiński polityk stwierdził, że władze w Pekinie popełniają historyczny błąd.

KOMENTARZ

Jeśli chodzi o zaangażowanie Japonii w regionie EŚW warto zwrócić uwagę na bardzo wyraźne naciski ze strony Ukrainy w celu dalszego zaostrzenia japońskich sankcji na Rosję. Najistotniejszym wydarzeniem było przemówienie prezydenta Wołodymyra Zełeńskiego przed japońskim parlamentem. Ukraiński przywódca opisując rosyjską agresję odwołał się wielu zagrożeń bliskich współczesnym Japończykom, takich jak zagrożenie nuklearne czy groźba użycia broni chemicznej i biologicznej. Najważniejszy apel z ust prezydent Zełeńskiego oraz byłego prezydenta Arsenija Jaceniuka dotyczył nałożenia przez Japonię całkowitego embarga na handel z Rosją. Pomimo tego, że przemówienie ukraińskiego przywódcy zostało pozytywnie przyjęte przez japońską opinię publiczną i klasę polityczną nie należy spodziewać się odcięcia Japonii od rosyjskich surowców energetycznych. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że japoński rząd aktywnie poszukuje sposobów na zwiększenie wsparcia humanitarnego i gospodarczego dla Ukrainy. Ciekawym posunięciem była decyzja o wysłaniu na Ukrainę wyposażenia dla żołnierzy takiego jak kamizelki kuloodporne, co może być postrzegane jako naruszenie pacyfistycznej polityki. Japoński rząd zapowiada także przyjęcie ukraińskich uchodźców. Polityka ta została jednak skrytykowana przez część obserwatorów. Jak na razie przyjęto niewielką liczbę uchodźców, którym przyznano jedynie krótkie pozwolenia na pobyt tymczasowy. Innym ciekawym przykładem aktywności jest inicjatywa wysłania pomocy do państw regionu EŚW, które przyjęły dużą liczbę uchodźców.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

4 marca: Japoński Bank ds. Współpracy Międzynarodowej zapowiada przegląd projektów inwestycyjnych w Rosji. Japoński Bank ds. Współpracy Międzynarodowej (JBIC) jest udziałowcem spółki Sakhalin Oil and Gas Development Co., która posiada 30% udziałów w projekcie naftowo-gazowym Sachalin 1. JBIC finansuje także inny projekt gazowo-naftowy Sachalin 2 na rosyjskim Dalekim Wschodzie. Amerykański koncern naftowy Exxon Mobil Corp. poinformował, że wycofuje się z inwestycji w projekcie Sachalin 1. Brytyjski koncern naftowy Shell PLC wycofuje się z projektu Sachalin 2. Główne japońskie firmy handlowe, Mitsui & Co. oraz Mitsubishi Corp. oraz firmy Japan Petroleum Exploration Co., Itochu Corp. i Marubeni Corp. również rozważają porzucenie

inwestycji. Prezes JBIC Maeda Tadashi powiedział, że nie ma możliwości, aby bank prowadził działalność w Rosji w taki sam sposób, jak dotychczas.

4 marca: rząd zwiększa subsydia dla hurtowników paliw. Japonia, podobnie jak inne państwa zmagają się z rosnącymi cenami paliw. W odpowiedzi rząd podniesie dotacje rządowe dla hurtowników ropy naftowej do 25 jenów za litr z obecnych 5 jenów, aby zapobiec gwałtownemu wzrostowi cen na stacjach benzynowych. Koszty dotacji, która potrwa do końca marca są wyceniane na około 3,1 miliarda USD.

9 marca: niejasne stanowisko w sprawie projektów energetycznych w Rosji. Minister przemysłu Hagiuda Koichi powiedział, że Japonia powinna być ostrożna w przyłączaniu się do krajów zachodnich w wycofywaniu się z dużych projektów energetycznych w Rosji. Minister obawia się przejęcia przez Chiny udziałów japońskiego rządu i firm w projektach naftowych i gazowych na wyspie Sachalin. Jego zdaniem nie zaszkodzi to interesom Moskwy.

19 marca: wojna na Ukrainie uderza w sektor owoców morza. Wojna na Ukrainie zaczęła wpływać na import ryb i owoców morza przez Japonię, przy wzroście cen wielu produktów takich jak łosoś czy krab. Ceny łososia norweskiego rosną z powodu zakłóceń w transporcie lotniczym, ponieważ samoloty wybierają dłuższe trasy, aby ominąć rosyjską przestrzeń powietrzną. Pojawiły się także obawy o wzrost cen jeżowców, ikry pstrąga i innych owoców morza z Rosji. Ceny rosyjskich jeżowców już wcześniej były wysokie z powodu niedostatecznej podaży produktów japońskich spowodowanej szkodami wywołanymi przez zakwit glonów w pobliżu wyspy Hokkaido. Rosja jest trzecim co do wielkości importerem produktów morskich do Japonii.

23 marca: Idemitsu i Eneos wstrzymują import rosyjskiej ropy. Największe japońskie rafinerie ropy naftowej Eneos Holdings i Idemitsu Kosan wstrzymują import rosyjskiej ropy naftowej po zrealizowaniu bieżących kontraktów. Sankcje nałożone na Rosję utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej. Japońskie firmy znalazły się pod presją opinii publicznej, która domaga się bojkotu rosyjskiej ropy.

24 marca: część japońskich firma opuszcza Rosję. Co najmniej 37 japońskich firm planuje zawiesić lub ograniczyć działalność biznesową w Rosji w odpowiedzi na inwazję na Ukrainę. Warto zaznaczyć, że liczba ta stanowi to nieco ponad jedną piątą ze 168 największych japońskich firm, które prowadzą działalność na terenie Rosji. Wśród firm, które rozpoczęły proces wyjścia z Rosji znajdują się

25 marca: Japonia i Francja zamrażają inwestycje w rosyjski projekt Arctic LNG 2. Japonia i Francja wstrzymały nowe inwestycje w duży projekt rozwoju skroplonego gazu ziemnego na Syberii z powodu sankcji gospodarczych wobec Rosji. Wartość inwestycji jest wyceniana na 23 miliardy USD. Decyzja może

opóźnić rozpoczęcie eksploatacji instalacji, zaplanowane na 2023 rok. Zmusi to Japonię do zrewidowania strategii pozyskiwania LNG, która obecnie opiera się na zwiększonym imporcie z Rosji. Rosyjski koncern gazowy Novatek posiada 60% udziałów w spółce Arctic LNG 2 a 20% udziałów należy do firm chińskich. Francuska grupa energetyczna Total Energies posiada 10% udziałów, a japońskie Mitsui & Co. oraz Japan Oil, Gas and Metals National Corporation (JOGMEC) łącznie 10%.

25 marca: Japonia wstrzyma eksport produktów luksusowych do Rosji. Japonia planuje wprowadzić zakaz eksportu luksusowych samochodów do Rosji w ramach rozszerzonych sankcji nałożonych na Moskwę w związku z jej inwazją na Ukrainę. Planowany zakaz obejmie również biżuterię i dzieła sztuki. Wprowadzenie przez Japonię nowego zakazu eksportu ma na celu wywarcie presji na oligarchów, którzy finansowo wspierają prezydenta Rosji Władimira Putina. Według danych rządowych samochody stanowią dużą część wysyłanych z Japonii do Rosji towarów, których wartość w 2020 roku wyniosła ok. 5,2 mld USD.

28 marca: większość Japończyków popiera ponowne uruchomienie reaktorów jądrowych. Badania opinii publicznej przeprowadzone przez Nikkei po raz pierwszy od ponad dziesięciu liczb pokazały że większość Japończyków popiera ponowne uruchomienie nieczynnych reaktorów jądrowych. Po raz pierwszy od katastrofy w Fukushima w 2011 roku 53% Japończyków opowiedziało się za zwiększeniem roli energetyki jądrowej. Sondaż przeprowadzono w obliczu rosnących cen energii elektrycznej i ostrzeżeń o jej niedoborach w Tokio.

30 marca: spadek wartości japońskiej waluty. Po osiągnięciu poziomu 125,1 jenów do dolara amerykańskiego, wartość japońskiej waluty nieznacznie odbiła. Poważne osłabienie jena względem dolara może wskazywać na głębsze problemy niż krótkoterminowe spekulacje. Bezpośrednią przyczyną słabości jena jest rzadka rozbieżność w polityce monetarnej Japonii i USA. Bank Japonii rozpoczął nieograniczony skup japońskich obligacji rządowych w celu obniżenia stóp procentowych. W tym samym czasie rentowność amerykańskich papierów skarbowych gwałtownie wzrosła, ponieważ Rezerwa Federalna zacieśnia politykę w celu ograniczenia inflacji, zachęcając inwestorów do sprzedaży jenów za dolary.

W marcu warto zwrócić uwagę na rosnącą inflację i spadek wartości japońskiej waluty względem dolara. Pomimo tego, że japońska gospodarka od wielu lat zmagana się z deflacją, nagły wzrost cen paliw oraz produktów żywnościowych doprowadził do silnego zaniepokojenia ze strony japońskiego społeczeństwa. Administracja Kishidy musiała wprowadzić wsparcie finansowe, polegające na zwiększeniu subsydiowania produkcji i sprzedaży paliw. Działania te mogą doprowadzić do niewielkiego spadku cen na stacjach benzynowych. Warto również zwrócić uwagę na zmianę stanowiska japońskiego banku centralnego. W poprzednich miesiącach kierownictwo Banku Japonii przekonywało, że wzrost cen nie jest gwałtowny i nie wymaga poważnej zmiany polityki monetarnej. Pomimo pozostawienia stóp procentowych na podobnym poziomie, skup obligacji rządowych wywołał nieoczekiwany efekt. W marcu zaobserwowano bardzo silne wahania na rynku walutowym. Po tym jak wartość jena w stosunku do dolara gwałtownie spadła, japońskie instytucje finansowe musiały interweniować w celu uspokojenia sytuacji. Pomimo tego, że wzrost inflacji oraz spadek wartości jena przez ostatnie lata były postrzegane jako pozytywne zjawiska w deflacyjnej gospodarce Japonii, obecnie stały się poważnym problemem dla przeciętnych obywateli i małych przedsiębiorstw, które nie czerpią zysków z eksportu. Instytucje finansowe z zaniepokojeniem patrzą na potencjalne rozchwianie japońskiej gospodarki przez dalszy wzrost cen i wahania na rynku walutowym. Dlatego też, w nadchodzących tygodniach należy spodziewać się ostrożniejszej polityki ze strony banku centralnego i dalszej interwencji gospodarczej.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

